

KLİNİK ECZACILIK

Prof. Dr. Şükran GEÇGİL

Eczacının, ilaç üretiminde olduğu kadar ilacın kullanıldığı her alanda, teşhisi isabetli olarak yapılmış her hastalığın tedavisindeki görevleri ve katkısı kısaca aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- 1 — İyi özelliklere sahip bir ilaç formülasyonu düzenlemek;
- 2 — İlaç formülünü farmasötik teknolojiye en uygun şekilde hazırlamak;
- 3 — İlacın en verimli şekilde kullanımını sağlamak, etki ve yan etkilerini gözlemek;
- 4 — Hekim için ilaç danışmanlığı görevi yapmak.

Tedavi için etken maddenin iyi bir ilaç şeklinde hazırlanması ile ilgili uygulamalar, ilacın tarihi kadar eskidir ve son yıllarda biyofarmasinin gelişmesi ve biyofarmasötik problemlerin ele alınması, çözümlenmesi ile önemi çok yaygınlaşmıştır.

Bugün gelişmiş ülkelerde kontrollü çalışma teknikleri ile ve bilimsel çalışma sonucu elde edilen bulguları genel yöntemler halinde belirliyerek formülasyon ve ilaç hazırlama metodları bilimsel temel ilkelere bağlanmıştır. Bu alanda Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve ülkelerin sağlıkla ilgili kuruluşları tarafından hazırlanan rapor ve önerilerinden faydalanılmaktadır.

Eczacı, ilacın hastaya ulaştırılmasında ve hazırladığı ilacı kullanan hastaya karşı da görev taşır.

Eczacı, teşhis veya tedavi gayesi ile uygulanan bir ilacın, ilacı kullanan şahıslar üzerindeki her türlü etkisini, birlikte kullanıldığı diğer ilaçlarla olan etkileşmelerini, kompresyonlarını, yan etkilerini tedavi gayesine ulaşıp, ulaşamadığı bakımından araştırılmasını, dozunu, stabilitesini v.b. konuları sürekli olarak gözlemek zorundadır. Bir eczane eczacısı, yöresinde yaşayan ve devamlı has-

talari için bu gözlemleri yapabilir, ancak bu durum sürekli ve mukayeseli olmayabilir. Bu sebeple klinikler de ayakta ve yatak hastası olarak tedavi gören hastalarda eczacı tarafından yapılmakta olan gözlemlerle klinik eczacılık başlar.

Bugün **Klinik eczacılık**, eczacının, çalışma alanları arasında, klinik tedavide hekim ile birlikte uygulama yönünden hastaya en faydalı olduğu bölümdür. Tarihçesi çok yeni olmasına karşın, birçok ülkede bu alanda başlatılan çalışmalar ve konunun önemi hızla gelişmektedir.

Klinik eczacılık çalışmalarının istenilen derecede başarılı olabilmesi için, önce bilimsel esaslara dayalı ve gerçek gereksinimlere cevap verecek şekilde düzenlenmiş bir hastane eczacılığı düzeni kurulmuş olmalıdır. Şu halde Klinik eczacılık hizmetleri, iyi organize edilmiş ve devamlı gelişen bir hastane eczacılığı ile mümkündür. Eczacının, hastalığın teşhis ve tedavisinde de faydalı olabileceği görüşünden ve tedavi esnasında hekim - eczacı ortak çalışmalarında ilaç seçimi, kullanımı, etken maddenin dozunun belirlenmesi ve ilaç etkileşmeleri yönünden (kısaca klinik yönden) ilaçlar hakkında hekimin yanında ve hekim için faydalı bilgiler toplama ve tedavi esnasında ilaç danışmanlığı görevi alması ile en ideal şekilde yürütülebilir.

Klinik eczacılık çalışmalarında görev alan eczacının, ilaç ile ilgili yayınlardan, rapor ve bildirilerden, laboratuvar analizlerinden, sonuçların mukayesesinden bilgi sahibi olması gerekir; droglar ve ilaçlar arasındaki etkileşmeler, ilaçların hastalar üzerindeki etkileri, idikasyon ve kontrindikasyonları, tedavi için uygun etken maddenin ve etken madde için en uygun farmasötik şeklin saptanması hakkında önerilerde bulunabilmelidir.

Klinik eczacılık çalışmalarının uygulanması esnasında eczacı, yatakta ve ayakta tedavi gören klinik hastalarla doğrudan doğruya ilgilidir. Klinik eczacılık çalışmalarında, hasta her yönden tam bir kontrol altına alınabilir.

Aynı ilacın uygulanmasında değişik hastalar üzerinde gözlemler yapılır, aynı hastalığa ait bulgu ve tedavi yöntemleri mukayese edilir, elde edilen sonuçlar daha ileri çalışmalarda kullanılır.

Klinik eczacılık çalışmalarında görev alan eczacının görevin tam randıvanlı yürüebilmesi için sorumluluğu ile eşdeğerli yetki sahibi olması gerekir. Ayrıca hekimlerle olduğu kadar diğer sağlık personeli ve ilaç ile ilgili her düzeydeki bilgiyi sağlayabileceği personel ile de doğrudan doğruya temas yetkisi olmalıdır.

Klinik eczacılığın kuruluş döneminde personelin eğitimi, planlama ve uyumluluk sağlanabilmesi sebebi ile fazla çalışma ve mücadele gerekir. Ancak, halk sağlığına daha fazla katkıda bulunmak, daha faydalı olmak gayesi temel fikir olarak alınacak ve sonuçta

sağlanacak yararları inanılacak olursa güçlükler kolayca aşılabılır.

Uygulamalar sonunda her bir etken madde ve ilaca ait bilinen farmasötik, farmakolojik ve teknolojik bilgilerle birlikte yeni gözlemler kazanılacaktır.

Sonuç olarak, klinik eczacılık çalışmaları ile hastane ve kliniklerde görev yapan kamu eczacılarının daha etken ve halk sağlığına daha faydalı bir çalışma ortamında görev yapmalarını sağlanmış olmaktadır.

LİTERATÜR:

- 1— Bell, J.E., Bourhard, V.E. ve South, J.C., Am. J. Hosp. Pharm., 30, 300 (1973)
- 2— Briggs, G.G. ve Smith, W.E. : İbid., 31, 247 (1974)
- 3— Hull, J.H. ve Eckel, F.M. : İbid, 30, 687 (1973)
- 4— McLeod, D.C. : İbid., 33, 20 ve 904 (1976)
- 5— Nelson, A.A., Meinhold, J.M. ve Hutchinson, R.A. : İbid., 35, 1201 (1978)
- 6— William, R.E. ve Kabat A.F. : J. Am. Pharm. Assoc., NS 11, 164 (1971)

SAYIN DOKTOR VE ECZACILAR

Yeni doğum kontrol hapi

LO/OVRAL

Piyasaya sunulmuştur

WYETH LABORATUVARLARI A. S.